

İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
e-ISSN: 2147-6152
Yıl 10, Sayı 25, Ocak 2021

Makale Adı /Article Name

Yerel Yönetimlerde Etik Kavramının
Önemi Üzerine Bir Çalışma

A Study on the Importance of the
Concept of Ethics in Local
Governments

Yazar

Abdullah KARATAŞ

*Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler MYO,
Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Yerel Yönetimler Programı akaratas@ohu.edu.tr*

 ORCID: 0000-0002-5120-1203

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 15.05.2020

Kabul Tarihi: 07.11.2020

Yayın Tarihi: 29.01.2021

Sayfa Aralığı: 70-88

Kaynak Gösterme

Karataş, Abdullah (2021). "Yerel Yönetimlerde Etik Kavramının Önemi Üzerine
Bir Çalışma", *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 25, s. 70-88.

(Bu makale, yazar beyanına göre, TR DİZİN tarafından öngörülen "ETİK KURUL
ONAYI" gerektirmemektedir.)

ÖZ

Yerel yönetim kuruluşları hizmet konusunda halka en yakın kuruluşlardır. Çevre temizliği ve düzenlemesinden ulaşım, barınma ve altyapıdan eğitim ve sağlığa tüm konular yerel yönetimlerin hizmet sunduğu, sosyal yaşamı ilgilendiren konulardır. Tüm bu hizmetlerin sunumunda, yerel yönetimlerin halkın güven ve itibarını kazanması bir esastır. Bu itibar ve güvenin sağlanmasında ise davranışları ile örnek olabilen ve etik ilkelere ayrılmayan yöneticiler büyük önem taşımaktadır. Yerel yöneticilerin her zaman tutarlı ve halka değer vererek, dinleyerek, iletişim kanallarını daima açık tutarak hizmetlerini sunması, kendi başarılarını artırırken, etik ilkeleri kurumlarında hayata geçirmelerini de kolaylaştıracaktır. Ancak çalışma kapsamında ele alınan örneklerle de görüleceği üzere, yolsuzluk ve etik ihlalleri ile gündeme gelen yerel yöneticiler ise başarıları ile birlikte kendi itibarlarını da yok edeceklerdir. Literatür taramasına dayalı olarak yürütülen bu çalışmada; yerel yönetimlerde etik kavramının önemi, uygulamada farklı örnekler çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Etik, Halk, Etik İlkeler, Yolsuzluk.

Giriş

Yerel yöneticiler halka hizmetlerinde çok önemli bir misyon yüklenmişlerdir. Bu misyonlarını başarıyla devam ettirebildikleri ölçüde kalıcı olabilmekte ve halkın gözünde değer kazanmaktadırlar. Kamu yararı ve katılımı temel olarak dürüst, adil bir çizgide vatandaşlara hizmet sunabilen ve bunu sürdürebilen yerel yöneticilerin hizmetlerini layıkıyla yürüttükleri söylenebilir.

ABSTRACT

Local governments are the closest organizations to the public about their services. From environment to transportation, from infrastructure to education and health, all the issues that local governments provide services are related to social life. As the closest organizations to the public, it is essential for local governments to gain the trust and reputation of the public in the delivery of all these services. While local administrators always keep their communication channels open with the public, their services will increase their success and make it easier for them to implement ethical principles in their institutions. However, as can be seen with the examples discussed in the study, local administrators, who come to the agenda with corruption and ethical violations, will destroy their credibility with their success. This study will be carried out based on the literature review. In this study; The importance of the concept of ethics in local governments will be handled within the framework of different examples in practice.

Keywords: Local Governments, Ethics, Public, Code of Ethics, Corruption.

Günümüzde baş döndürücü hızla gelişen teknolojik gelişmeler ile bunun sürdürülebilirliğinin sağlanmasının artık gereklilikten ziyade zorunlu bir hale geldiği söylenebilir.

İletişim ve teknolojide yaşanan yenilikler, insanların kolayca birbirleriyle haberleşebilmelerini ve fikirlerini iletebilmelerini kolaylaştırmaktadır. Günümüzde halka hizmet noktasında yaşanan aksaklıklar, çevre sorunları, kirlilik, sosyal adaletsizlik gibi konular sosyal medya aracılığıyla kolaylıkla geniş kitlelere iletebilmekte, görevleriyle bağdaşmayan davranışlar yerel yöneticilerin itibarını bir anda silebilmektedir. Etik ilkeleri kurumlarında yapılandırmak yerine ihlal eden yerel yöneticiler, hem çalışanlarının hem de halkın gözünden düşerek acımasız eleştirilerin odağı olabilmektedir.

Yerel yöneticilerin etik ilkeler çerçevesinde davranması kişilikleriyle ilişkilidir. Onları etik davranışlara yönlendiren, buna zorunlu kılan kanunlar değil kendi vicdanlarıdır. Halka yaşadıkları çevre ile ilgili kararlara katılma hakkı tanıyan, dinleyen, saygı gösteren yerel yöneticiler, karşılıklı güven ilişkisinin oluşmasını da sağlayabileceklerdir. Bu güven ilişkisi ile halk, yaşadığı çevresini sahiplenebilecek ve yerel yönetimlerde söz sahibi olabilecektir. Etik ilkelerle bağdaşmayan davranışlara sahip olan yerel yöneticiler ise halka yakın olmak bir yana, kendilerini halkın efendisi gibi hissedeceklerinden halkla ilişkilerinde başarı sağlayamayacaklardır. Güçlerinin halktan geldiğini unuttukları için kamu malını adeta özel mülkleri olarak görebilecek ve buna dayanarak menfaatleri doğrultusunda kullanabileceklerdir. Liyakate değer vermeden tanıdıklarını koruyup kollayabileceklerdir. Ayrıca, demokrasinin beşiği olarak nitelendirilen yerel yönetimler için en önemli değerler arasında olan katılımcılık, eşitlik, saydamlık, hesap verebilirlik gibi kavramlarla uzaktan yakından ilgileri olmayabilecektir. Oysa etik kavramını içselleştirebilen ve gerek çalışanlarıyla gerekse hizmet ettiği halk ile ilişkilerinde etik ilkeler çerçevesinde hareket eden yerel yöneticiler ise halkın güven ve sevgisini kazanarak görevlerinde başarılı çalışmalara imza atabileceklerdir. Bu çalışmada, etik ilkelerin yerel yönetim kuruluşlarındaki önemi yerel yöneticilerin itibarları bağlamında ele alınırken, ayrıca bu ilkelerin yerel hizmetlerin sunumunu nasıl etkileyeceği farklı örnekler çerçevesinde tartışılacaktır.

Etik Kavramına Genel Bir Bakış

Halka hizmet sunumunda yerel yönetimlerin önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görev ve sorumlulukları gereğince yerine getirebilmeleri öncelikle kendilerinin bazı ahlaki sorumlulukları taşımalarını gerektirmektedir. Onlara bu konuda etik kavramı önemli ipuçları sunmaktadır.

“Etik kavramının anlamca açıklığa kavuşturulması ve etik sözcüğüne bugün yüklenen farklı kavramsal içeriklerin ayırt edilmesi, yalnızca etiğin teorik geliştirilmesinde ilk adım olarak değil, aynı zamanda özel, kamusal ve meslek yaşamımızda adım başında karşılaştığımız etik problemler karşısında doğru ya da değerli eylemde bulunabilmek için zorunlu görünmektedir”(Kuçuradi, 2003: 7). Etik ile ahlak kavramları genel anlamda birbirleriyle karıştırıldıkları için hatta bu karışıklık nedeniyle birbirlerinin yerine bile kullanılabilirdikleri için öncelikle her iki kavram arasındaki farklılığın ortaya konulması gerekmektedir. Usta’ ya göre (2012: 406); *“Ahlak ve etik kavramları arasındaki yakınlık, somut bir biçimde futbolcu ile futbol eleştirmeni arasındaki yakınlığa benzetilebilir. Burada ahlak bir davranışı ifade ederken; etik davranışla ilgili bir düşünceyi ortaya koymaktadır”*. Toplum düzenini sağlayan kurallar ve normlar sistemi olan ahlak topluma yön verirken, etik bu sistemi araştırmaktadır (Erdirençelebi ve Filizöz, 2019: 1230). Etik, insan eylemlerine yönelik iyinin ne olduğunu sorgulamaktadır (Çobanoğlu, 2011: 24). Sorumluluk, yükümlülük ve hak kavramları etik için birbirinden ayrılmaz kavramlardır (Aydın, 2003: 140). Etik, insan eylemlerine ilişkin değerler felsefesi olarak ortaya çıkmıştır. Etik, insan-insan ilişkilerinde açık uçlu sorulara “iyi-kötü” değerlendirmeleri ile yanıtlar bulmaya çalışmaktadır. Etik, ahlaki tutumların ardında yatan yargıları ele alarak, insanın bütün davranış ve eylemlerinin temelini araştırmaktadır (Çobanoğlu ve Aydoğdu, 2009: 112).

Ahlak, bireyin veya grubun neyin doğru neyin yanlış olduğuna dair inançları ile ilgilidir ve bir grup tarafından belirlenen genel ilkelerdir; etik ise bireyin ya da grubun neyin iyi ya da neyin kötü olduğuna karar vermesine yardımcı olan yol gösterici ilkeleri ifade etmektedir. Ahlak, sosyal ve kültürel normlara tabidir ve doğru, yanlış ilkeleri ile ilgilidir; etik ise bireysel veya yasal, mesleki normlara tabidir ve doğru, yanlış olan davranışlarla ilgilidir. Toplumdan topluma ve kültürden

kültüre değişebilen ahlakın örgütlerde uygulanabilirliği olmamasına karşın, genellikle değişmeyen, aynı olan etiğin ise vardır (Surbhi, 2018). Pieper'e (1999'dan aktaran; Oral ve Çoban, 2019: 3) göre; *"Etik bir pusulaya benzetmektedir. Nasıl ki pusula gidilecek yeri tarif etmez ancak gidilecek yerin yönünü belirtmekte ise etik de kişiye belirli bir eylem ya da davranışı değil, doğru olduğu kabul edilen davranışı göstermekte ve izlenmesini istemektedir."* Ahlak, insan davranışlarına, etik ise evrensel felsefi prensiplere odaklanmaktadır (Mahmutoğlu, 2009: 225). Günlük yaşam içinde bazen birbirinin yerine kullanılıyor olsalar bile ahlak ve etik arasındaki farklılıklar, etimolojik olarak kelime kökenine bakıldığında da açıkça görülebilmektedir.

Eski Yunanca'daki ethos kelimesi, etiğin kökenini oluşturmaktadır (Ömürgönülşen, 2019). *"Etik, Yunanca alışkanlık ve gelenek anlamında kullanılan "ethos" kelimesinden türeyerek, günümüzde çeşitli dillerde aynı kökenle kullanılmıştır. Kavramın kökeni "ethos", her şeyden önce "iyi insan olma" anlamında bireysel karakter anlamını içermektedir. Bununla birlikte, kavramın yabancı literatürde "ethos" olarak bütün bir toplumun niteliğini de ortaya koymakta olduğu söylenebilir."*(Oral ve Çoban, 2019: 2-3). Ahlâk kelimesi ise Arapça "hulk" mastarının çoğulu olup; yaratılış, huy, seciye, din ve âdet anlamlarına gelmektedir (Çağrı, 1989'dan aktaran; Pattabanoğlu, 2018: 123). *"Klasik sözlüklerde ahlak, en genel anlamıyla insanın yaratılıştan gelen kökleşmiş doğası ve karakteri olarak anlaşılmakta ve tanımlanmaktadır. Ahlakı karşılamak için kullanılan Arapça huluk, Grekçe ethos, Latince moralis ve İbranice muşar sözcükleri zaman zaman âdet, alışkanlık ve gelenek anlamlarını karşılamak için de kullanılmışlardır."*(Koca, 2016).

Etik ve ahlak kavramlarının anlamlarına bakıldığında, her ikisinde de kişilik ile ilişkili çeşitli özelliklerin ortaya koyulduğu görülmektedir. Ancak kamu yönetiminde sosyal sorumluluğun, güvenin, adalet ve eşitliğin sağlanmasında, kişisel ahlaki özelliklerin yanı sıra etik ilkelere de ihtiyacın olduğu, hatta ahlakın değişebilirliğine karşın etiğin yol gösterici ilkelerine daha çok ihtiyacın olduğu açıktır. Hizmet yönünden halka en yakın kuruluşlar olarak yerel yönetimlerde etik ilkelere bağlılık ise güvenilir bir yönetim anlayışının tesis edilebilmesi açısından hayati derecede önem taşımaktadır.

Yerel Yönetimlerde Etik İlkelere Bağlılığın Önemi

Yerel yönetimler genel olarak, belirli bir coğrafi alanda yaşayan yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere, karar organları yerel halkça belirlenen, yasaların ortaya koyduğu görev ve yetkilere sahip, özel geliri, bütçesi ve personeli olan kamu tüzel kişileridir (Ulusoy, 2001'den aktaran; Özer, 2012: 152). Tanımdan da görüleceği üzere halkın ortak ihtiyaçlarının karşılanması yerel yönetimlerin varlık nedenidir. Halk, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak yerel yöneticilerini kendisi seçerek görev başına getirmektedir. Yerel yöneticilerin bu görevlerinde halk ile karşılıklı güveni sağlayabilmesi, onların başarısındaki en önemli etkenlerden biridir.

Demokratik bir devletin vatandaşları, seçmiş olduğu temsilcilerinin yetkin, eğitilmiş ve mesleğinde profesyonel uzmanlar olmasını beklerler. Bu nedenle yerel yöneticilerin günümüzde her şeyden önce seçmenlerine karşı sorumlu davranması bir gereklilikten çok zorunluluktur (Kudrycka, 2007: 29). Sorumluluk bilinciyle hizmetlerini sürdüren yerel yöneticiler, halkın güvenini de kazanabileceklerdir. Böyle olması da gereklidir. Çünkü uzun vadeli sağlam bir ilişkinin özündeki güven duygusu, kamu yönetiminin en temel özelliklerinden biridir (Anderson ve Narus, 1990; Bannister ve Connolly, 2011'den aktaran; Haning vd., 2020: 1295). Etik ise güvene dayalı yönetimin önemli bir bileşenidir (Perry vd., 2014'den aktaran; Downe vd., 2016: 898). Bu bağlamda, yöneticiler için etik kavramı çok önemli bir anlam ifade etmektedir. Yöneticiler çalışma hayatlarının her günü etik sorunlarla karşı karşıya olup, nadiren etik boyutu ya da yönü olmayan bir karar almakta, liderlik sorumluluklarını yerine getirirken de etik sorunlarla yüzleşmektedirler (Saremi ve Moein, 2014: 9953). Bu nedenle yöneticilerin yönetimin her boyutunda etik çerçevede hizmetlerini yürüterek mesleki etiği kendilerine rehber edinmeleri gerekmektedir.

Uygulamalı etiğin özel bir şekli olan meslek etiğinin, teorik temelleri ve pratik yönelimi vardır. Meslek etiği, ahlaki akıl yürütme stratejilerinin çalışanların faaliyetlerine ve örgütlerin politikalarına uygulanmasını hedeflemekte, iş hayatının ahlaki boyutunu inceleyerek insanlar arası ilişkileri ahlaki standartlara uygunluk açısından eleştirel yönde değerlendirmekte ve iş faaliyetlerinin etik incelemesine

odaklanmaktadır (Galukhin et al., 2017). “Mesleki etik, bütün mesleki uğraşların iyi ve doğruya yönlendirilmesi konusunda ilkeler koyan, meslek üyelerinin kişisel arzularını ve belli bir çizginin dışına çıkmalarını önlemeye çalışan, mesleki idealleri geliştiren ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan bir ilkeler dizgesidir.” (Aydın, 2003: 140). Meslek etiği çerçevesinde ortaya koyulacak etik ilkeleri yaşamlarının bir parçası haline getiren yerel yöneticiler, sorumlu davranışlarıyla çevrelerine örnek olabileceklerdir.

Beshi ve Kaur (2019) tarafından yapılan bir araştırmaya göre; yerel yönetimlerde şeffaflık, sorumluluk, hesap verebilirlik gibi etik değerlerin varlığının algılanması, yerel yöneticilere karşı güven duygusunu artırmaktadır. Wang ve Wart (2007: 276) tarafından yapılan bir başka araştırmaya göre ise yerel yöneticiler dürüstlük ve ahlaki liderlik gösterdiklerinde ve etik ilkeler çerçevesinde katılımcı yönetim anlayışıyla kurumsallaşmayı sağladıklarında, halkın güvenini de kazanmaktadırlar. Ancak yerel yöneticilerin halk ile karşılıklı güvene dayalı bir ilişki kurabilmeleri ve kurumlarında etik ilkeleri hayata geçirebilmeleri bazı hususlara dikkate almalarını gerektirmektedir. Yerel yöneticilerin bu konuda dikkate almaları gereken hususlar şöyle sıralanabilir (Wechsler, 2013: 18-20):

- Çıkar Sağlama: Yerel yöneticiler, pozisyonlarını doğrudan veya dolaylı olarak bir yakınının, çalışanın, ailesinin ya da iş ortaklarının mali ya da kişisel menfaatlerine çıkar sağlamak amaçlı olarak kullanmamalıdır.
- Taraf Tutma: Yerel yöneticiler önceden var olan bir çatışmayla başa çıkabilmek için olsa bile sorumlu davranıp geri çekilmeli taraf tutmamalıdır.
- Hediye Alma: Yerel yönetimlerden kişisel menfaat elde etmek isteyenler olabileceği hesaba katılarak, hediye alımı yasaklanmalı ya da sınırlandırılmalıdır.
- Gizli Bilgiyi Yayma: Yerel yöneticiler, gizli bilgilerin ifşasının doğru olmadığını bilmeli ve görevleri ile ilgili gizli bilgileri kendileri veya yakınlarının yararına kullanmamalıdır.
- Kamu Mallarını Kötüye Kullanma: Kamu malları (kütüphane, spor tesisleri vb.) kişisel amaçlar için kullanılmamalı ve kamuya açık olmadığı sürece, bu

malların yine kişisel amaçlarla başkaları tarafından kullanılmasına izin verilmemelidir.

- Liyakati Esas Alma: Bir memurun işe alınması, tanıdık ya da aile bireylerine imtiyazlar sağlanarak değil de liyakat esasları dahilinde yapılmalıdır.
- Suç Ortağı Olma ve Bilgiye Ulaşma: Etik ilkeleri ihlal eden yöneticiler nadiren tek başlarına hareket etmekte ve genellikle meslektaşlarının desteği, kabulü veya yapılan yolsuzluklara tepkisiz kalmaları ile faaliyetlerini sürdürmektedirler. Ancak bu durum etik ihlallerin raporlanmasını gerektirmekle birlikte, suç ortaklığının da bir ihlal olduğu unutulmamalıdır. Yerel yöneticilerin, çevrelerindeki kişilere güvenemeyeceklerini anladıklarında daha az düzeyde etik ihlalde bulunacaklarını öngörerek, yolsuzluklar konusunda yetkililerin bilgilendirilerek suça ortak olunmaması gerekmektedir (Wechsler, 2013: 18-20). Zira kitle iletişim araçları, yerel basın ve araştırmacı gazeteciler aracılığıyla, meydana gelen bir haksızlık ya da sahtekârlığı ortaya çıkarmak, tanımlamak, kısacası bilgiye ulaşma günümüzde artık eskiye göre çok daha kolay olmaktadır (Kudrycka, 2007: 29).

Yerel yöneticilerin bahsedilen etik ile ilişkili özel durumlara dikkat etmemeleri, halkın güvenini sarsabilecek, başarılarını olumsuz yönde etkileyebilecektir. Çünkü yönetimde etik ihlaller yöneticilerin kariyer ve itibarlarını bir anda yok edebilmektedir. Etik ilkelerle uyumlu eylemlerin örgütteki varlığı ve bu eylemlerin desteklenerek sürekliliğinin sağlanması ise çalışanların işlerine karşı heves ve istekleri ile birlikte yönetime karşı güvenlerini de artırabilecektir (Saremi ve Moein, 2014: 9953). Ancak tersi durumunda, çalışanların yöneticilerine karşı güveni sarsılacağı için işlerine karşı heves ve istekleri de azalabilecektir. Ayrıca halkın güven ve sevgisi, kendi seçtiği yerel yöneticilerine karşı bir anda kaybolabilecektir.

Halkın devlet ile ilişkilerini güçlendiren, güvenini artıran etik ilkelerin, kamuda içselleştirilerek kurumların kültürleriyle bütünleştirilmesi gerekmektedir (Akdeniz, 2019: 29). Yolsuzluk ise yerel yönetimlere karşı halkın güven duygusunu yıkan en önemli etkenlerden biridir (Erakovich ve Kolthoff, 2016: 872). Yolsuzlukla

mücadelede, yerel yöneticilere tavsiye niteliğindeki şu adımlar rehberlik edebilecektir (Minkova, 2018: 2):

- Liderlik ve Etik İlkelerine Bağlılık: Güçlü bir örgütsel bütünlük politikası belirlenerek etik ilkeler çerçevesinde hareket edilmeli ve bu politika içinde bütünlüğü yönetmek için liyakata dayalı sorumluluklar verilmeli, yetkililer atanmalıdır.
- Risk Değerlendirmesi ve Planlaması: Kapsamlı bir yolsuzluk riski değerlendirilmesi yapılarak, risklere karşı önlemler alacak bir plan geliştirilmelidir.
- Şeffaflık ve Bilgiye Erişim: Etkili bir şeffaflık politikası ile bilgiye erişim kolaylaştırılmalı, kurum içinde ve dışında iletişim kanalları daima açık tutulmalı, yolsuzlukla mücadele STK'lar, medya ve paydaşlarla güçlü bir ortaklık kurulmalı ve bu konuda tüm çalışanların yetkinlik ve farkındalığı artırılmalıdır.
- Örgütsel Bütünlük Politikasının Uygulanması: Bütünlük politikası, tüm süreçlerdeki risk seviyelerini en aza indirmek için sistematik olarak sıkı denetim ve geribildirimlerle layıkıyla uygulanmalıdır.
- Etik İhlallerin Raporlanması, Soruşturma ve Disiplin Prosedürleri: Bütünlük politikasına zarar veren tüm etik ihlallerin tespiti ve araştırılması için uygun sistemler kurulmalı ve bunların güvenli bir şekilde raporlanması sağlanmalı, etik ihlallerin önüne geçebilmek için gerektiğinde sıkı disiplin tedbirleri alınmalıdır.
- Yolsuzlukların Önlenmesi ve İzlenmesi: Vatandaşlardan sağlanacak bilgiler doğrultusunda geri bildirim mekanizmaları dikkatle izlenmeli ve bunun sağlanabilmesi konusunda düzenli olarak iç denetimlerin yapılmasına dikkat edilmelidir.
- Düzeltme ve Gelişimin Sağlanması: Bütünlük politikası içinde gerçekleştirilen tüm uygulama ve izlenimlerden elde edilen veriler bütünlüştürülmeli ve bu verilere dayanılarak gerekli iyileştirme ve gelişmeler sağlanmalı ve geleceğe yönelik bir plan yapılmalıdır.

Çeşitli Örnekler Çerçevesinde Yerel Yönetimlerde Etik Uygulamalar

Yerel yönetimlerde yolsuzluk ile mücadelede etik ilkelerin çok önemli bir araç olduğu söylenebilir. Ancak kurumlarda etik ilkelerin uygulanması ve çalışanlar tarafından içselleştirilmesi noktasında çeşitli sıkıntılar yaşanabilmektedir. İşte burada etik kurullara büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Kamusal alanın farklı boyutlarında ortaya çıkan etik sorunları çözüme kavuşturma noktasında çalışanlara yön gösterebilecek çeşitli kurumsal yapılara ihtiyaç olduğu için farklı amaç ve kapsamda etik kurullar oluşturulmaktadır (Çobanoğlu, 2011: 25). Ülkemizde Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun da bu amaca hizmet ettiği söylenebilir. Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından finansal olarak desteklen ve bu kurul tarafından yürütülen 'Yerel Yönetimlerde Etik Farkındalık Projesi' etik konusunun kamu yönetiminde içselleştirilmesine yardımcı olma bağlamında önem taşımaktadır. Yerel yönetimlerde etik anlayışının yerleştirilmesi, etik kültürünün güçlendirilmesi ve yolsuzlukla mücadeleye yönelik çalışmalara katkı sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek olan bu projenin süreci 2019-2021 yılları arasında kapsamaktadır. Yerel yönetim çalışanlarında etik davranış kuralları ve etik farkındalığın oluşturulması, bunun için etik konusunda eğitimciler yetiştirilmesi, etik ilkelerin uygulamasına yönelik stratejiler geliştirilmesi de projenin amaçları arasında yer almaktadır (www.etik.gov.tr). Bu tür projelerin sayısının artırılarak yaygınlaştırılmasının, daha şeffaf, dürüst ve etik ilkelerin uygulandığı yerel yönetimlerin varlığı açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Böylece olumlu sonuçlar hizmet noktasında halka yansıtacak, halkın güvenirliliğini kazanan yerel yöneticiler daha başarılı işlere imza atacaktlardır. Ancak bunun tersi durumunda ise halkın güveni sarsılacağı gibi yerel yöneticilerin başarı ve itibarları da yok olacaktır. Bunun örneklerini Türkiye'de görmekle birlikte, dünyanın pek çok ülkesinde de görmek mümkündür.

Almanya'da Hannover kenti belediye başkanı, belediyesinde görevli üst düzey memurlarına usulsüz ve gereksiz maaş artışı yapılmasını görmezlikten geldiği gerekçesiyle, savcılığın suç duyurusunda bulunması sonucu istifa ederek emekliliğe ayrılmak zorunda kalmıştır (Yaqoop, 2019). ABD'nin Maryland eyaletindeki Baltimore kenti belediye başkanı, kendi yayınladığı çocuk kitaplarını Baltimore

kentine bağı eğitim kurumlarında satarak binlerce dolar gelir elde etmesinin ortaya çıkmasıyla “Belediye başkanlığının güvenilirliğine verdiğim zarar için özür dilerim.” diyerek istifa etmiştir (BBC News, 2019). İtalya’nın başkenti Roma belediye başkanı da kişisel harcamaları ve kredi kartı borçlarını belediye bütçesinden karşılaması ve mafya ile ilişkilerinin ortaya çıkmasının ardından istifa etmek zorunda kalmıştır (BBC News, 2015). İtalya’nın bir başka kenti Venedik’in belediye başkanı ise rüşvet vermek suçu ile hakkında soruşturma açılınca istifa etmiştir (The Guardian, 2014). ABD’nin California eyaletinin Folsom kenti belediye başkanı, fuhuş ve uyuşturucu suçlarının tespit edilmesi sonucu istifa etmiştir (Los Angeles Times, 2000). Kanada’nın Quebec eyaletinde yer alan Montreal ve Laval kentlerinin belediye başkanları rüşvet soruşturmalarının ardından istifa etmişlerdir (TRT Haber, 2012.) Çin’de Wuhan kenti belediye başkanı, basına yaptığı açıklamada, Wuhan’dan tüm dünyaya yayılan koronavirüs salgın krizine karşı kendi yönetiminin yeterince önlem alamadığını itiraf ederek istifa etmeyi teklif etmiştir (Steinbuch, 2020). ABD’nin Colorado eyaletinde Aurora kenti belediye başkanı bir yıl kadar bile görev yapmadan, Kent Konseyi ve Belediye Meclisi ile artan iletişim ve işbirliği eksikliği gerekçesini öne sürerek istifa etmiştir (Rosen, 2019). ABD’de Colorada eyaletinin Idaho Springs kenti belediye başkanı ise aile içi şiddet nedeniyle tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir (Nicholson, 2020). Hatalı sürüş ve polise hakareten soruşturma altında olan İspanya’nın Katalonya bölgesindeki Badalona kenti belediye başkanı, alkollü araç kullanmak, yetkililere saldırmak ve koronavirüs karantina kısıtlamalarına uymadığı gerekçeleriyle tutuklandıktan sonra istifa etmiştir (Catalan News, 2020). İstifa etmesini gerektirecek bir durum söz konusu olmamasına rağmen, Moskova belediye başkanı rüşvet ve hırsızlık gibi yolsuzlukların Moskova’da çok fazla olduğunu ve bunun sıkı yasalarla önlenmesi gerektiği uyarısında bulunmuştur (Milliyet, 1998). Verilen örneklerden de görüleceği üzere, yerel yöneticiler genellikle etik ilkeleri hayata geçiremedikleri için daha doğrusu kendi kişiliklerinde etiği içselleştiremedikleri için görevlerinde kendi sonlarını hazırlamaktadırlar. Ancak etik ilkelere aykırı davranan yerel yöneticiler olduğu gibi, etik ilkeleri takip eden yerel yöneticiler de vardır.

Yeni Zellenda’nın Auckland kenti belediye başkanı iklim değişikliği ile mücadele ve doğayı koruma kapsamında, iklim acil durumu ilan ederek bunu tüm

yönetim süreçlerinin ana teması haline getirmiş, karbon emisyonlarının azaltılması için toplu taşımayı teşvik ederek belediyenin araç filosunu azaltmış ve hibrit araçlara dönüştürmüştür (www.aucklandcouncil.govt.nz). New York belediye başkanı yoksulluğu önlemek için kurduğu merkezi, öncelikle çocukların eğitim ve bakımına, anne adaylarının hizmetine sunmuştur (Cardwell, 2006). Bir Güney Afrika kenti olan Durban'ın belediye başkanı, koronavirüs pandemisinin neden olduğu sosyoekonomik zorluklara karşı başlatmış olduğu yardım ve iyileştirme planı kapsamında, öncelikle STK'lar, kilise ve merkezi yönetimin desteğini alarak muhtaç vatandaşları tek tek belirlemiş ve daha sonra bu vatandaşlara gıda ve dezenfektan yardımında süreklilik sağlamıştır (The Mercury, 2020). Fransa'nın başkenti Paris'e bağlı bir kasaba olan Sevran'ın belediye başkanı, yer sahibinin yapmış olduğu şikayet üzerine Ramazan ayında kurulan teravih çadırını mahkemenin kapatma kararına ve kaldırılmaması halinde günlük 2.000 Euro para cezasına rağmen otoritesini kullanarak kaldırmamıştır. Sevran belediye başkanı, kanunlara göre çadır kurulmadan önce yer sahibine mektup göndermeyi unuttuğu için mahkemelik olduğunu belirtmiş, ancak inanca saygı duyarak kararının arkasında durmuştur (Mcguinness, 2018). Kanada'da Ontario'nun Kuzey Dundas kasabası belediye başkanı, önemli bir sorunun aşılması noktasında örnek bir davranış sergilemiştir. Kanada'ya yeni gelen aileler için en büyük engellerden birisi, konut sorunudur. Güvenli bir işi veya iyi bir geliri olmayanlara evlerin kiraya verilmesi konusunda Kanada halkı oldukça çekimser davranmaktadır. Dundas belediye başkanı annesinin yanına taşınarak boşalttığı evini, üç çocuklu Suriyeli mülteci bir aileye tahsis ederek önemli bir soruna dikkat çekmiş ve bu onurlu davranışıyla herkese örnek olmuştur (Haber Kanada, 2018).

Tüm olumlu ve olumsuz örneklerde görüldüğü üzere, yerel yöneticilerin etik ilkeler çerçevesinde davranışlar göstermeleri ya da göstermemeleri onların kariyer ve itibarlarını yakından ilgilendirmektedir. Etik ilkeleri rehber edinerek çalışanlarına doğru davranışlarıyla yol gösteren, liderlik yapan ve halkın gözündeki imajlarını zedelemeyen hizmet veren yerel yöneticilerin, halk ile karşılıklı güvene dayalı ilişkileri uzun soluklu olacaktır. Bu durum, kendi kurumlarını da etkileyerek daha başarılı yerel yönetim hizmetleri sunulmasını sağlayabilecektir. Adam kayıran, çalışanlarına adaletsiz davranan, liyakatsiz, rüşvet alan ya da veren, adı çeşitli

usulsüzlük ve yolsuzluklara karışan, çalışanlarına ve halka yukarıdan bakan yerel yöneticiler ise çalışanlarının ve hizmet ettikleri halkın güven duygusunu yok ederken kendi imajlarına da büyük zararlar vereceklerdir. Etik dışı davranışların demokrasiye büyük zararlar verdiği, bunun çözülmesi gereken çok önemli bir sorun olduğu, Avrupa Konseyi'nin bir organı olan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından da belirtilmektedir.

“Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, 47 Avrupa devletinde 200.000'in üzerinde yönetimi temsil eden ve 636 yerel politikacıdan oluşan bir pan-Avrupa siyasi meclisi olup, görevi yerel ve bölgesel demokrasiyi teşvik etmek, yerel ve bölgesel yönetimi geliştirmek ve yerel yönetimlerin özerkliğini güçlendirmektir.” (www.yereldiplomasi.gov.tr). Kongre'nin 2016 yılındaki 31. oturumunda seçtiği ana tema Yerel ve Bölgesel Düzeyde Etik ve Şeffaflık” konusudur. Kongre'nin bu oturuma ilişkin raporunda yolsuzluğun demokrasi ve yönetişime büyük zararlar verdiği ve bunun tüm hükümetler tarafından çözülmesi gereken önemli bir sorun olduğu vurgulanmıştır. Raporda yerel yöneticilerin Kongre'nin kılavuz ilkelerinden yola çıkarak yolsuzlukla mücadele stratejisi geliştirmeleri ve bunu kamuoyu ile paylaşmaları, ayrıca mücadele konusunda farkındalığı artırmaya yönelik sürekli eğitim programları düzenleyerek etik davranış kurallarını yerel yönetim çalışanlarının tamamına yaymaya çabalamaları tavsiye edilmektedir (Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Raporu, 2016). Ancak yerel yöneticilerin etik davranış kurallarını kendi kurumlarında yaymaya çalışmaları, öncelikle kendilerinin bu kuralları içselleştirmelerine bağlı olmaktadır. Çünkü kendi kişilik ve davranışlarında etik ilkeleri uygulayan yerel yöneticiler çalışanlarına örnek olabilecek, kurumlarında huzurlu ve verimli bir çalışma ortamı sağlayabileceklerdir. Aksi durumda ise çalışanlar ile birlikte, yerel yöneticileri seçimle iş başına getiren halkın da güveni sarsılacak, bu durum kurum içine yansıtacağı için halka hizmette ciddi sorunlar yaşanabilecektir.

Sonuç

Yerel yönetimler kentlerin sosyoekonomik yönden kalkınmasında aktif rol oynamaktadırlar. Daha yeşil ve doğa dostu yerleşim yerlerinin planlanması ve kültürel dokuya zarar vermeden kentleşme politikalarının uygulanmasıyla, spor

tesisleriyle, turistik ve doğal güzellikleriyle, gençlik merkezleriyle geleceğe dönük projeleri ve yaratıcı fikirleri ile halkın yaşamında iyileştirmeler sağlayan, tüm bunları yaparken etik ilkeleri kendisine rehber edinen yerel yöneticiler, kurumlarında çalışan personeli ile birlikte hizmet ettikleri halkın da sevgi ve güvenini kazanacaklardır.

Etik ilkeleri yönetimin tüm süreçlerinde hayata geçiren pek çok olumlu örnekler olsa da, etik dışı davranışları ile itibarlarını yok eden yerel yöneticiler de mevcuttur. Çalışanları ile ilişkilerinde saygı ve nezaket kurallarına uymayan, aralarında ayrımcılık yapan, despot, halk ile iletişim kurmayan, kibirli yöneticiler ne çalışanlarıyla ne de kendilerini yönetime getiren halk ile bütünlük sağlayamayacakları için başarısız olmaya mahkum olacaklardır. Ancak ne yazık ki etik davranışların, etik ilkelere uyumun kanunlar gibi zorlayıcı yönü bulunmamaktadır.

Etiğin yaptırımı kişinin kendi vicdanı ile alakalıdır. Toplumsal olan bu yaptırım bazen dile getirilse de bazen de ya unutulup gitmekte ya da ortaya çıkmadan izleri silinebilmektedir. Bu noktada eğitim çok önemli bir araç olarak kullanılabilir. Eğitim ile insan davranışları istenilen yönde değiştirilebilir. Öncelikle yerel yöneticilerden başlanarak, yerel yönetimlerde çalışan tüm personelin etik ilkeler konusunda eğitilmesi ve bunun tüm yurttaki İçişleri Bakanlığı'nın denetimi ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin koordinasyonunda sürekliliğinin sağlanarak yapılması ve bu konuda bilimsel çalışmalar yapan üniversitelerin çeşitli birimleri ile irtibat kurulması yararlı sonuçlar alınmasını kolaylaştırabilecek, yerel yönetimlerde etik kültürünün yerleşmesine hizmet edebilecektir.

Kaynaklar

Akdeniz, İ. (2019). Yerel yönetimlerde etik kültürün geliştirilmesi. *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 112, s.27-52.

<https://www.aucklandcouncil.govt.nz/mayor-of-auckland/mayor-priorities/protecting-our-environment/Pages/tackling-climate-change.aspx> (Erişim Tarihi: 12.04.2020).

Aydın, İ. P. (2003). Eğitim ve öğretimde etik. *1. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi Kitabı*. s. 138-142.

BBC News. (2015). *Rome mayor Ignazio Marino resigns over expenses*. <https://www.bbc.com/news/world-europe-34481819> (Erişim Tarihi: 14.04.2020).

BBC News. (2019). *Catherine Pugh: Baltimore mayor resigns over book scandal*. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-48138639> (Erişim Tarihi: 02.04.2020).

Beshi, T.D. ve Kaur, R. (2019). Public trust in local government: explaining the role of good governance practices. *Public Organization Review*, 1-14.

Catalan News. (2020). *Mayor steps down after arrested for driving drunk and skipping lockdown*. <https://www.catalannews.com/politics/item/mayor-steps-down-after-arrested-for-driving-drunk-and-skipping-lockdown> (Erişim Tarihi: 02.04.2020).

Cardwell, D. (2006). New york mayor establishes new office to help city's poor. <https://philanthropynewsdigest.org/news/new-york-mayor-establishes-new-office-to-help-city-s-poor> (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

Çobanoğlu, N. (2011). Etik ve hukuk açısından tıbbî bilimsel etik kurullar. C. Doğan (Ed.). *IV. Sağlık Hukuku Kurultayı Kitabı*. s. 23-38, 23-24 Eylül, Ankara: Ankara Barosu Yayınları.

Çobanoğlu, N. ve Aydoğdu, İ. B. (2009). Tıp araştırmaları ve hayvan hakları açısından hayvan deneyleri etik kurulları. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, s.112-119.

Downe, J., Cowell, R. ve Morgan, K. (2016). What determines ethical behavior in public organizations: Is it rules or leadership?. *Public Administration Review*, 76 (6): 898-909.

Erakovich, R. ve Kolthoff, E. (2016). Analysis of ethical leadership and integrity development in local government: The United States, The Netherlands, Montenegro, and Serbia. *International Journal of Public Administration*, 39 (11): 872-882.

Erdirençelebi, M. ve Filizöz, B. (2019). Meslek etiği ve akademisyenlerin etik değerleri üzerine nicel bir araştırma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14 (20): 1228-1258.

<http://www.etik.gov.tr/yurutulmekte-olanlar/> (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

Galukhin, Andrey & Gusejnov, Farid & Malakhova, Elena & Elena Novikova (2017). Conceptual frameworks of business ethics. https://www.researchgate.net/publication/318218668_Conceptual_Frameworks_of_Business_Ethics (Erişim Tarihi: 22.04.2020).

Haning, M.T., Hasniati, Tahili, M.H. (2020). The public trust of taxpayers at local government: Explaining the role of good governance practices of tax service in Indonesia. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29 (2): 1286-1299.

Haber Kanada. (2018). Belediye başkanı'ndan örnek davranış. <https://haberkanada.com/2018/08/25/belediye-baskanindan-ornek-davranis/> (Erişim Tarihi: 23.04.2020).

Koca, S. (2016). Ahlak kavramı üzerine etimolojik ve semantik bir araştırma. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 57(2): 123-135.

Kuçuradi, İ. (2003). Etik ve "Etikler". *TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri*. 423 (1): 7-9.

Kudrycka, B. (2007). Ethical responsibility of local government officials. *Studies In Logic, Grammar And Rhetoric*, 12 (25): 29-51.

Los Angeles Times. (2000). Mayor of Folsom is arrested in drug prostitution sting. https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2000-jan-29-mn-58899_story.html (Erişim Tarihi: 07.04.2020).

Mahmutoğlu, A. (2009). Etik ve ahlak: Benzerlikler, farklılıklar ve ilişkiler. *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 81, Sayı: 463-464, s. 225-249.

Mcguinness, R. (2018). French mayor refuses to dismantle makeshift ramadan tents despite court order. <https://www.express.co.uk/news/world/>

[965204/france-news-paris-mayor-ramadan-tents-islam-muslims-court-order-sevran-seine-saint-denis](https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/965204/france-news-paris-mayor-ramadan-tents-islam-muslims-court-order-sevran-seine-saint-denis) (Erişim Tarihi: 07.05.2020).

Milliyet. (1998). Lujkov: Yolsuzluk bizde de var. <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/lujkov-yolsuzluk-bizde-de-var-5340937> (Erişim Tarihi: 14.05.2020).

Minkova, M. (2018). Guide to corruption-free local government. United Nations Development Programme. <https://corruptionfreecities.org/> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Nicholson, K. (2020). Idaho Springs mayor arrested as suspect in domestic violence case. <https://www.denverpost.com/2020/04/17/idaho-springs-mayor-arrested-domestic-violence/> (Erişim Tarihi: 21.04.2020).

Ömürgönülşen, U. (2019). Etik Nedir? Etik kavramının evrensel açıdan incelenmesi ve kamu hizmeti ile ilişkisi. <http://www.seffalik.org/wp-content/uploads/2019/08/Kamu-Hizmet-Eti%C4%9Fi.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Oral, B. ve Çoban, A. (2019). Temel kavramlar. B, Oral, A. Çoban, M. Bars (Ed.), *Eğitimde Ahlak ve Etik* içinde (ss.1-24). Ankara: Pegem Akademi.

Özer, M. A. (2012). Yerel yönetimlerde etik dışı davranışlar. *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 5 (4): 152-173.

Pattabanoğlu, F. Z. (2018). Taşköprizâde' de felsefenin pratik alanı olarak ahlâk. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1): 122-142.

Rosen, C. (2019). Aurora mayor resigns suddenly. <https://pamplinmedia.com/cby/147-news/438445-350679-aurora-mayor-resigns-suddenly> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

Saremi, H. ve Moein nezhad, B. (2014). Role of ethics in management of organization. *International Journal of Current Life Sciences*, (4 (11): 9952-9960.

Steinbuch, Y. (2020). *Mayor of Wuhan, epicenter city of coronavirus, offers to resign over outbreak.* <https://nypost.com/2020/01/27/mayor-of-wuhan-epicenter-city-of-coronavirus-offers-to-resign-over-outbreak/> (Erişim Tarihi: 07.05.2020).

Surbhi, S. (2018). *Difference between morals and ethics.* <https://keydifferences.com/difference-between-morals-and-ethics.html> (Erişim Tarihi: 29.04.2020).

The Guardian. (2014). *Venice's mayor Giorgio Orsoni resigns during corruption scandal.* <https://www.theguardian.com/world/2014/jun/13/venice-mayor-giorgio-orsoni-resigns-corruption-scandal> (Erişim Tarihi: 16.04.2020).

The Mercury. (2020). *Durban mayor launches social relief plan to help poor communities.* <https://www.iol.co.za/mercury/news/durban-mayor-launches-social-relief-plan-to-help-poor-communities-47441569> (Erişim Tarihi: 22.04.2020).

TRT Haber. (2012). *Bir rüşvet istifası daha.* https://www.trthaber.com/haber/dunya/bir-rusvet-istifasi-daha_62686.html/amp (Erişim Tarihi: 22.04.2020).

Usta, A. (2012). Kamu örgütlerinde meslek etiği ve çalışma ahlakı üzerine bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17 (1): 403-421.

Wang, X. ve Wart, M.V. (2007). When public participation in administration leads to trust: An empirical assessment of managers' perceptions. *Public Administration Review*, 67 (2): 265-278.

Wechsler, R. (2013). *Local government ethics programs in a nutshell.* <http://www.cityethics.org/files/Local%20Govt%20Ethics%20Nutshell.pdf> (Erişim Tarihi: 03.04.2020).

Yaqoop, Z. (2019). *Hannover's mayor Stefan Schostok resigns.* <https://wnobserver.com/europe/hannovers-mayor-stefan-schostok-resigns/> (Erişim Tarihi: 11.05.2020).

<http://www.yereldiplomasi.gov.tr/aglar/avrupa-konseyi-yerel-ve-bolgesel-yonetimler-kongresi/> (Erişim Tarihi: 16.04.2020).

Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Raporu. (2016).
<https://rm.coe.int/yerel-ve-bolgesel-duzeyde-yolsuzlugu-onlemek-ve-kamuda-etik-kurallar-n/168071908e> (Erişim Tarihi: 18.04.2020).